

בס"ד. יום ב' דחג השבועות ה'תשכ"ח

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי גו', ומדייק אדמו"ר הזקן² מהו אומרו את כל הדברים האלה, דלכאורה הול"ל וידבר אלקים אנכי גו'. ומבאר, דכל הדברים האלה קאי³ על כל התורה כולה, כולל כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וכו'. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דבעשרת הדברות (אנכי וגו') נכלל כל התורה כולה (כל הדברים האלה). ויש לקשר זה עם פירוש רש"י עה"פ⁵, דמ"ש את כל הדברים האלה (קודם לאנכי גו') הוא ללמד שכל עשרת הדברות נאמרו (תחילה) בדיבור אחד, ואח"כ חזר ופירש כל דיבור ודיבור בפ"ע, דתוכנם של שני הפירושים הוא, שנתינת התורה היתה בדרך כלל ופרט. אלא שלפי פירוש רש"י מדבר הכתוב בעשרת הדברות עצמם, שמתחילה נאמרו בבחינת כלל (דיבור אחד) ואח"כ נפרטו כל דיבור ודיבור בפ"ע, ולפי פירוש אדמו"ר הזקן מדבר הכתוב בהפרטים דתורה, שגם הם ניתנו תחילה בבחינת כלל, בעשרת הדברות, ואח"כ נפרטו ונמשכו בגילוי. ויש להוסיף, שגם זה גופא (הפירוט והגילוי דעשרת הדברות) ה' באופן דכלל ופרט. דתחילת ההמשכה והפירוט דעשרת הדברות הוא בתורה שבכתב, ואח"כ נפרט בפרטיות יותר בתורה שבעל פה, דכל התורה שבעל פה היא פירוש⁶ וביאור דתורה שבכתב⁷ (מנא הני מילי אמר קרא), והתורה שבעל פה גופא היא ג"כ באופן דכלל ופרט, משנה ברייתא⁸ גמרא וכו' עד כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. וצריך להבין⁹, מכיון שכל הפרטים דתורה, עד לכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, הכל ניתן למשה בסיני, למה לא ניתנו מלכתחילה באופן גלוי, ומדוע ניתנו תחילה בבחינת כלל.

(ב) ויובן זה¹⁰ ממה שמצינו עד"ז גם בבריאת העולם (אסתכל באורייתא וברא עלמא¹¹), שהיתה באופן דכלל ופרט. דאמרו רז"ל¹² בעשרה מאמרות נברא

* יצא לאור בקונטרס חג השבועות — תשמ"ט, "לקראת חג השבועות הבעל"ט... ימי הגבלה ה'תשמ"ט".

(1) יתרו כ, א ואילך.

(2) בלקו"ת במדבר ד"ה זה בתחילתו (טו, ג). רד"ה זה תקס"ח (סה"מ תקס"ח ח"א ע' רכד).

(3) ראה חגיגה ג, ב (וכ"ה במדבר"ר פי"ד, ד). שמו"ר רפמ"ז. ועוד — הובאו בלקו"ת שם.

(4) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר שם. ויק"ר רפכ"ב. קה"ר פ"א, ט (ב). פ"ה, ח (ב).

ועוד.

(5) ממכילתא עה"פ. ועיין ג"כ במדבר"ר פ"א, ז (הובא בלקו"ת שם).

(6) ראה רמב"ם בהקדמתו לספרו.

(7) ראה לקו"ת ברכה צד, א ואילך. וראה אגה"ק סכ"ט (קנ, ב ואילך). ובכ"מ.

(8) ראה תענית כא, א: מי* איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא לי' ממתניתין. וראה לקו"ת שה"ש מא, ב.

(9) וכמו שמדייק עד"ז בד"ה וידבר גו' ושבתה תרע"ג (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' רנ ואילך).

(10) בהבא לקמן (סעיף ב"ד) — ראה (בסגנון אחר קצת) בד"ה ושבתה תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רנו

ואילך); תרע"ג הנ"ל שם.

(11) זח"ב קסא, א"ב.

(12) אבות פ"ה מ"א.

העולם כו' במאמר אחד יכול להבראות, וידוע¹³ דמאמר אחד הוא המאמר דבראשית (בראשית נמי מאמר הוא¹⁴), שהוא מאמר כללי שכולל ט' המאמרות שלאחריו. דזהו מ"ש¹⁵ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ וארז"ל¹⁶ את השמים לרבות צבאיהם ואת הארץ לרבות צבאי', שכל הנבראים נתהוו מהמאמר דבראשית (להיותו מאמר כללי שכולל את כל המאמרות). אלא שהיו בבחינת כלל¹⁷, ואח"כ נפרט המאמר דבראשית בהט' מאמרות שלאחריו¹⁸, ועי"ז נעשו הנבראים בבחינת התחלקות פרטים.

והנה כמו שהוא בעשרה מאמרות כפי שנמשכו בפועל ובגילוי (בספירת המלכות¹⁹), שהמאמר דבראשית הוא מאמר כללי שכולל כל המאמרות, עד"ז הוא בשרשם, בהעשר ספירות, שהמאמר דבראשית הוא כלל, ויש בזה כמה דרגות²⁰. דבתרגום ירושלמי איתא בראשית בחוכמתא²¹, שהחכמה²² היא כלל שכוללת כל הספירות. ובתרגום אונקלוס איתא בראשית בקדמין, והיינו הרצון דכתר שלמעלה מהחכמה²², ועד למחשבה הקדומה דא"ק שהוא הרצון הכללי על כללות ההשתלשלות, ולמעלה יותר הרצון לברוא עולמות כמו שהוא לפני הצמצום, שהוא בחינת כלל גם לגבי מחשבה הקדומה דא"ק. ולפני הצמצום גופא יש ג"כ כלל ופרט, דלאחרי שעלה ברצונו שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל, דהרצון וההשערה הם בחינת

13 פרטש שער ב (שער טעם האצילות) פ"ו. לקו"ת בהר מא, ד. ד"ה דבר גו' כי תבואו גו' ושבתה תקס"ב (סה"מ תקס"ב ח"א ע' קפח. שם ע' תלב. סהמ"צ להצ"צ קסו, א). מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רפד"ה. ח"ב ע' תעז (וש"ג). אוה"ת עקב ע' תפ. שם ע' תצג. ובכ"מ. ובארוכה — סה"מ תרנ"ט ע' קמג ואילך. ה'תש"ד ע' 67 ואילך.

14 ר"ה לב, א. מגילה כא, ב.

15 בראשית א, א.

16 ראה פרש"י עה"פ בראשית שם, יד.

17 ראה חזא"ג מהרש"א לר"ה שם, שמהמאמר דבראשית נברא "חומר הראשון אשר ממנו נתהוו כל הצורות". וראה גם לקו"ת בהר שם, "שכמו"כ בגשמיות בהתהוות עוה"ז. . נתהווה ע"י מאמר דבראשית כו' אלא שנפרטו אח"כ ע"י ט' מאמרות", ומציין לרמב"ן עה"ת ר"פ בראשית, דמזה מוכח שכוונתו היא ל"חומר הראשון".

18 ראה שעהיה"א פ"א, שהחיות הנמשך מהעשרה מאמרות עצמם "גדול מאד מבחי' הנבראים פרטיים", והמשכת החיות לפרטי הנבראים מהעשרה מאמרות הוא ע"י צירופים וחילופים כו' — דעפ"ז נמצא, שגם העשרה מאמרות (עם היותם בחי' פרט לגבי הכלל דמאמר אחד) הם בחינת כלל שנפרטו אח"כ ע"י הצירופים וכו' — בדוגמת מה שגם עשרת הדברות הם בחינת כלל ונפרטו אח"כ בתושב"כ ובתושבע"פ.

19 היינו, שגם המאמר דבראשית הוא בכללות, כדמוכח מ"ש בהערה 17 שמהמאמר דבראשית נתהווה "חומר הראשון". וראה סה"מ עזר"ת ס"ע יד, שהוא "הפנימיות דחיצוניות המל' המקור לבי"ע". ומה שמבואר בכ"מ שהמאמר דבראשית הוא חכמה או כתר (כדלהלן בפנים), הוא — לפי ששם מדובר בענין העשרה מאמרות כמו שהם בשרשם, בהספירות.

20 ולהעיר שעד"ז הוא בהכלל דעשרת הדברות — שיש בו כו"כ דרגות, דב' דברות הראשונות "הם כללות כל התורה כולה" (תניא רפ"כ. וראה תו"ש יתרו כך טז מילואים אות א. וש"ג), למעלה מזה הוא הדיבור "אנכי" שכולל גם הדיבור לא יהי' לך (ראה "הדרן" על הרמב"ם (קה"ת, תשמ"ה) סעיף ו תורת מנחם — הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע' מט), למעלה מזה — תיבת אנכי, תיבה הראשונה שכוללת כל הפרטים שבדיבור אנכי (ראה פורת יוסף (כג, ד) בשם הבעש"ט), ותיבת אנכי גופא — האל"ף שהוא "ראש" התיבה שכולל כל האותיות שבה (ראה פנים יפות (לבעל ההפלאה) עה"פ יתרו כאן).

21 כ"ה בכ"מ בדא"ח. ובתרגום שם: בחוכמא.

22 ראה גם לקו"ת במדבר יג, א.

כלל ופרט²³. ונמצא, דכמו שההמשכה דתורה היא בבחינת כלל ופרט בכוכ"כ דרגות, כנ"ל, עד"ז הוא בההמשכה דעולמות שהיא בבחינת כלל ופרט בכוכ"כ דרגות. וגם בזה צריך להבין, הרי הכוונה בבריאת העולמות היא שיהיו נבראים פרטיים בהתחלקות, וכוונה זו היא הסיבה להתעוררות הרצון לפני הצמצום בכדי שימשך ממנו אח"כ (ע"י ריבוי השתלשלות) עשרה מאמרות פרטיים שמהם יתהוו נבראים פרטיים, וא"כ ה"י צריך להיות לכאורה התעוררות הרצון מלכתחילה בבחינת פרט באופן שיהי אפשר להיות ממנו התהוות נבראים פרטיים כפי הכוונה, ולמה ה"י התעוררות הרצון בתחילה בבחינת כלל.

ג) **ויובן** זה ע"פ משל דהשפעת שכל מרב לתלמיד, דאמרו חז"ל²⁴ לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, וידוע²⁵ הדיוק בהלשון דרך קצרה (ולא שכל קצר), שצריך להשפיע להתלמיד כל העומק והפרטים שבהשכל, אלא שכל זה צריך ללמדו בדרך קצרה, כדיבורים קצרים, שמהם יוכל התלמיד להבין כל הפרטים. וכמו המשנה ששנה לנו רבינו הקדוש, שבלשון המשנה ישנם (בהעלם) כל הפרטים, האורך הרחב והעומק, שנתבאר אח"כ בגמרא, אלא שבמשנה הם בקיצור נמרץ²⁶. והטעם על זה (שההשפעה צריכה להיות בדרך קצרה דוקא) הוא, כי באם ישפיע לו (בתחילה) כל הפרטים בגילוי, יתבלבלו חושי התלמיד, וגם אפשר שמצד ריבוי ההתפשטות ילך בדרך עקלתון, ולכן צריך ללמדו בדרך קצרה דוקא, שע"ז בא השכל בציור מוגבל (שהוא יודע את הענין בכללותו), וע"ז, הנה גם לאחר שמעיין בהפרטים, בריבוי סברות, תהי' ההתפשטות לפי אופן הציור של הדיבורים הקצרים ולא ילך בדרך עקלתון. וכמו שהוא בההשפעה להתלמיד בפועל, דתחילת ההשפעה צריכה להיות בדרך קצרה דוקא, עד"ז הוא גם בהמצאת השכל השייך להתלמיד בהרב עצמו, דתחילת המשכת (והמצאת) השכל היא בבחינת נקודה. דהנה ידוע²⁷ שבשכל הרב כלול גם חיצוניות השכל ששייך להתלמיד, אלא, שבהיותו כלול בשכל הרב, הנה נוסף לזה שאינו ניכר שם בפ"ע (להיותו כלול ומעורב עם הפנימיות), הנה גם חיצוניות השכל (השייך להתלמיד) הוא בריבוי אור, ולכן צריך הרב לצמצם את שכלו, היינו להעלים את שכלו העצמי שלא יאיר כלל, שע"ז נבדל החיצוניות מהפנימיות וניכר בפ"ע, וגם החיצוניות שנמצא אצלו אז הוא בבחינת נקודה בלבד, ורק לאחר זה (לפני שמשפיע בפועל) הוא משער בעצמו את הפרטים שישפיע אל המקבל. והטעם על זה שבתחילה בא השכל בבחינת נקודה הוא, כי באם השכל ששייך להתלמיד הי'

23 ראה שער היחוד (לאדמו"ר האמצעי) פ"י וי"א. ד"ה צאינה וראינה תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' שב ואילך).

24 פסחים ג, ב.

25 ראה לקו"ת בשלח א, א. ביאורו"ז לאדהאמ"צ פ' אחרי (עו, ד) ולהצ"צ שם (ח"א ע' סג"ד). ד"ה ידעת תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז ע' מט). וראה גם לקו"ת שבהערה 8.

26 ראה הקדמת הרמב"ם לפירושי המשניות ד"ה אחר כן ראה, שלשון המשנה הוא "דבר קצר וכולל ענינים רבים".

27 ראה המשך תרס"ו ע' קסה. סה"מ תרס"ח ע' קסד. תרפ"ד ע' שדח. תרפ"ז ע' מב. ה'תש"ט ע' 4-133. ועוד.

נמצא מלכתחילה באופן להתפשטות בריבוי פרטים, יהיו אז הפרטים באופן כמו שהם נובעים משכל הרב, בריבוי אור, ולא יהיו מכוונים ומתאימים לחושי התלמיד. ולכן, המצאת השכל בתחילה הוא בבחינת נקודה (ענין של התעלמות), שע"ז נגבל השכל. דעם היות שבהנקודה כלולים כל הפרטים שישפיע אח"כ להתלמיד נותירה מזו, שיש בהנקודה בהעלם גם מפנימיות השכל²⁸, מ"מ, מכיון שכל זה הוא בהעלם, הנה ע"ז נעשה הגבלה וציור (כללית) בהשכל שיהי' באופן ששייך להשפיע אותו להתלמיד, ולאחרי שנעשה בו הגבלה זו, הנה גם לאחרי שנמשך ברוחב והתפשטות (כשמפרט את הפרטים), יהי' הרוחב כפי אופן ההגבלה והציור של הנקודה.

ד) והנמשל מזה יובן למעלה, דבכדי שהאור שמהווה את העולמות יהי' לפי ערך הנבראים, באופן שיוכל להאיר בהם בפנימיות, הוצרך להיות תחילה ההמשכה באופן דכלל ופרט. כי מכיון שהעולמות הם באין ערוך לגבי אוא"ס, לכן, באם ההמשכה מאוא"ס היתה מלכתחילה בריבוי פרטים, היו אז הפרטים בבלי גבול (כמו שהם מצד אוא"ס), ולכן הוצרך להיות תחילה ההמשכה באופן דכלל, שע"ז נעשה ציור כללי בהאור שיהי' לפי ערך העולמות, וע"ז, גם הפרטים שנמשכו אח"כ הם לפי ציור זה.

וכמו שבהשפעת השכל מרב לתלמיד, קדימת הכלל להפרטים היא הן בההשפעה בפועל, שההשפעה היא בדרך קצרה, דיבורים קצרים שכוללים כל הפרטים שהתלמיד יבין אח"כ, והן בהמשכת השכל (השייך להתלמיד) בהרב עצמו, שתחילת המשכתו היא בבחינת נקודה, שכוללת כל הפרטים שנמשכים אח"כ (אצל הרב, לפני ההשפעה בפועל), עד"ז הוא גם למעלה, שקדימת הכלל להפרטים היא הן בהמשכת האור שלצורך התהוות העולמות, שבתחילה היתה ההמשכה בבחינת כלל ואח"כ דוקא נמשכו הפרטים [וענין זה דקדימת הכלל להפרטים הי' בכל דרגא ודרגא, כנ"ל (סעיף ב) בארוכה], והן בהתהוות בפועל, שבתחילה נברא העולם במאמר אחד, המאמר דבראשית, ורק לאח"ז היתה ההתהוות בכל מאמרות פרטיים.

ה) אך צריך להבין, דלכאורה, המשל דרב ותלמיד אינו דומה להנמשל. דבהמשל, הרי זה שישנו שכל הרב שלמעלה מגדר השפעה להתלמיד, הוא ענין שמצד הרב עצמו ולא בשביל ההשפעה להתלמיד. משא"כ בהנמשל, הרי כל הגילויים, גם הגילויים הכי נעלים, כולל גם האור שבבחינת גילוי העצם שלמעלה גם מהכלל הראשון השייך לעולמות (עליית הרצון), הוא בכדי²⁹ שאח"כ יומשכו ממנו (ע"י ריבוי צמצומים) העשרה מאמרות שבהם נברא העולם. ועפ"ז צריך להבין, מדוע לא נמשכו מלכתחילה עשרה מאמרות. דביאור הנ"ל על הצורך דקדימת הכלל להפרטים הוא לאחרי שהוקבע שבתחילה יהי' האור שלמעלה משייכות לעולמות וממנו דוקא תהי' המשכת האור שלפי ערך העולמות [דכיון שהאור שלפי ערך העולמות נמשך מהאור

28 ראה ד"ה פנים בפנים תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ס"ע קצא ואילך).

29 דמכיון שלמעלה הגילוי אינו בדרך הכרח ח"ו — הרי מובן, שגם גילוי האור שבבחינת גילוי העצם

הוא בשביל הכוונה דדירה בתחתונים (סה"מ עטר"ת ע' לא. תרצ"ט ע' 48. ובכ"מ).

שלמעלה משייכות לעולמות, לכן הי' צריך להיות תחילה ההמשכה בבחינת כלל, שעייז נעשה הגבלה בהאור, כנ"ל, אבל אינו מובן, דכיון שהכוונה בהמצאת האור שלמעלה משייכות לעולמות היא בכדי שאח"כ יומשך ממנו האור שלפי ערך העולמות עד לעשרה המאמרות שבהם נברא העולם, הרי לכאורה הי' צריך להיות מלכתחילה המשכת (המצאת) העשרה מאמרות³⁰.

א (ו) הענין הוא, דבכדי שתושלם כוונת הבריאה, שהנבראים ע"י עבודתם יהיו בטלים לאלקות, היתה הבריאה³¹ באופן כזה שגם קודם העבודה תהי' בהנבראים כעין הכנה והכשרה להביטול שיפעלו ע"י עבודתם. ולכן היתה הבריאה באופן שבתחילה נמצא האור שלמעלה משייכות לעולמות, וממנו דוקא נמשך האור שלפי ערך העולמות, שעייז נעשה ההכשרה בעולם להיות דירה לו ית'.

ויובן זה בהקדים מה שארז"ל¹² דהטעם על זה שבריאת העולם היתה בעשרה מאמרות (אף שבמאמר אחד יכול להבראות) הוא להפרע מן הרשעים כו' וליתן שכר טוב לצדיקים כו'. וידוע הביאור בזה³², דבאם היתה ההתהוות ממאמר אחד, הי' העולם בטל בתכלית [שהרי אפילו עולם הבריאה, שנתהווה מהמאמר דבראשית שבספירת המלכות, אינו יש ממש, ומכ"ש באם היתה ההתהוות מהמאמר אחד דחכמה או דכתר, ועאכו"כ מהרצון שלפני הצמצום, שאז היו העולמות בתכלית הביטול], ובמילא לא הי' שייך ענין הבחירה. ולכן היתה הבריאה בעשרה מאמרות פרטיים, שעייז נעשו הנבראים בבחינת יש, ושייך בהם ענין הבחירה (וענין שכר ועונש, להפרע מן הרשעים וליתן שכר טוב לצדיקים). אבל, מכיון שההתהוות שמצד העשרה מאמרות היא בבחינת יש ועד שאפשר לבחור בהיפך, הנה בכדי שתושלם כוונת הבריאה, שיהי' גילוי אלקות בעולם ושהנבראים יהיו בטלים לאלקות, לכן היתה הבריאה באופן שבתחילה נמשך המאמר אחד וממנו נפרטו עשרה מאמרות פרטיים, דעייז יש בעולם בהעשרה מאמרות הכלל דמאמר אחד, וע"י עבודת האדם, הוא מגלה את הכלל דמאמר אחד³³ (שבכל הדרגות, עד להרצון שלפני הצמצום) בהעשרה מאמרות ובעולם³⁴ שנתהווה מהם, שיהי' גילוי אלקות בעולם ושיהי' בטל לאלקות³⁵.

ז ועפ"ז יובן גם זה שבתחילה האיר האור שבבחינת גילוי העצם שלמעלה משייכות לעולמות, וממנו דוקא נמשך האור שלפי ערך העולמות. דהנה

30 ראה עד"ז סה"מ תרע"ח ע' רפג וסה"מ תרפ"א ע' חצר שמדייק שם "למה הי' הגילוי תחילה בבחי' א"ס שיהי' הצמצום ואח"כ המשכת הקו, הרי בכח הא"ס הי' יכול להיות בתחילה המשכת הקו בבחי' מדה וגבול" (ולהעיר מהמשך תרס"ו ע' תסה. ובכ"מ).

31 כי הכוונה ב"דירה בתחתונים" היא שהתחתונים יהיו דירה לו ית' מצד ענינם הם (לקו"ש ח"ב ע' 73. ובכ"מ). ולכן היתה הבריאה באופן כזה, בכדי שהביטול בעולם (שיהי' אח"כ ע"י עבודה) יהי' (גם) מצד ענין וגדר העולם.

32 ד"ה ושבחה תרכ"ז שבהערה 10. סה"מ תרנ"ב ע' נא. תרנ"ט ע' קמד. ה'תש"ד ע' 70.

33 להעיר גם מלקו"ת נשא כו, ב (בענין ויקרא האדם שמות), ד"ע"י האדם באים למאמר הכולל".

34 ועפ"ז יומתק זה שבריאת העולם (בתחילה) היתה במאמר אחד, בכדי שהשייכות דעולם להמאמר אחד תהי' (לא רק ע"י העשרה מאמרות שהם הפרטים דהמאמר אחד, אלא) גם מצד העולם.

35 ראה גם סה"מ תרנ"ב ע' נב, "שימושך בחי' מאמר אחד בעש"מ ועייז נעשה בחי' ביטול היש לאין".

ידוע³⁶ שהביטול בעולם שמצד גילוי האור שלפי ערך העולמות, הוא רק ביטול היש, מכיון שלגבי אור זה יש להם ערך, ואמיתית ענין הביטול, ביטול במציאות, הוא דוקא מצד האור שלמעלה משייכות לעולמות. ולהיות שכוננת הבריאה היא שהנבראים יהיו בטלים לאלקות בתכלית הביטול, ביטול במציאות, שע"ז דוקא נעשים דירה לו ית', לכן ה' תחילה האור שלמעלה משייכות לעולמות, וממנו דוקא נמשך האור שלפי ערך העולמות, דע"ז יש בו בהעלם גם מהאור שלמעלה משייכות לעולמות, וכמו שידוע²⁸ שבנקודת הרשימה יש בהעלם (לא רק כל הפרטים שיומשכו אח"כ בהקו, אלא גם) מפנימיות האור שלמעלה משייכות לעולמות, וכבהמשל דרב ותלמיד, שבנקודת השכל של הרב (שנשאר אצלו בעת הצמצום) יש בהעלם כל הפרטים שישפיע אח"כ להתלמיד (שנמשכים מחיצוניות השכל של הרב), וגם מפנימיות השכל של הרב. ומכיון שהפרטים שנמשכים אח"כ עד להעשרה מאמרות שמהם נברא העולם בפועל הם (לא ענין בפ"ע, אלא) הפרטים של הכלל דמאמר אחד (עד לשרשו הראשון) שיש בו בהעלם מהאור שלמעלה משייכות לעולמות, לכן, ע"י העבודה, מגלים בהעשרה מאמרות (ובהעולם שנברא מהם) לא רק הכלל דמאמר אחד אלא גם האור שלמעלה משייכות לעולמות [ובדוגמת המשל דרב ותלמיד, שע"י שהתלמיד מעיין בהפרטים, הנה סוף סוף נעשה קאי אדעת' דרבי³⁷, שמגיע לשכל העצמי דהרב], דע"י גילוי אור זה, נמשך בעולם שיהי' בטל לאלקות בתכלית הביטול, ביטול במציאות.

(ח) **ובעומק** יותר יש לומר, דע"י העבודה בהפרטים, מגיעים לבחינת עצם האור, שלמעלה גם מהאור שלמעלה מעולמות שישנו בהעלם בהכלל דעולמות. דמה שיש בהעלם בהכלל דעולמות הוא בחינת התפשטות האור, שבתחילה ה' אוא"ס ממלא את מקום החלל³⁸, שהוא האור שבבחינת התפשטות וגילוי, ואח"כ (באור זה³⁹) עלה ברצונו להאציל ולברוא, הרי שהשייכות דהרצון לעולמות (הכלל דעולמות בשרשו הראשון) לאור הבל"ג שלמעלה מעולמות, היא רק להאור שבבחינת התפשטות וגילוי, וע"י העבודה בהפרטים מגיעים לעצם האור.

והענין הוא, דשרש הפרט הוא למעלה מהכלל⁴⁰. וכמו חכמה ובינה, דהגם שחכמה היא הכלל שממנה נמשכים כל הפרטים דבינה, מ"מ מצד זה גופא, שרש הבינה הוא למעלה משרש החכמה. שלכן, על ידי העיון בהפרטים דבינה ניתוספים (לפעמים) ענינים חדשים שלא היו בנקודת החכמה. ועד"ז הוא בדיבור, דכשנמשך השכל בדיבור נעשים בו ריבוי פרטים יותר גם מהפרטים דבינה (אפילו לאחרי שהבינה מתלבשת במחשבה, דמה שחושבים במחשבה אחת הנה בדיבור הוא משך זמן), דשרש

36 ראה קונטרס עה"ח פ"ו. המשך תרס"ו ע' תלו. ובכ"מ.

37 ראה ע"ז ה, ב.

38 עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

39 המשך תרס"ו ריש ע' קפה. ובכ"מ.

40 ראה בארוכה המשך מצה זו תר"מ פרק יז ואילך ובסה"מ תנ"ט ע' ג' ואילך (בענין בינה יתירה ניתנה

באשה יותר מאיש). וראה שם הדוגמאות דלקמן. וראה גם ד"ה ושבתה שבערה 9 (ע' רנד ואילך).

הדיבור הוא למעלה יותר גם מהשרש דבינה, שלכן כשלומד את השכל בדיבור, מתחדשים אצלו ענינים שלא היו תחילה במחשבה, גם בההשגה דבינה. ועד"ז הוא בהשפעת שכל מרב לתלמיד, דעל ידי שהשכל מתפרט לריבוי פרטים [ובפרט על ידי ההשפעה לתלמיד קטן, דכל מה שההשפעה היא לתלמיד קטן יותר, צריך לפרט את השכל בריבוי פרטים יותר]⁴¹, הנה עי"ז מיתוסף אצל הרב עומק חדש שלא הי' אצלו לפני ההשפעה, כמאמר⁴² ומתלמידי יותר מכולן. ובפרט כשהתלמיד מקשה קושיות על השכל, שבכדי לתרץ ולהסיר את הקושיא, מתעורר אצלו עומק חדש.

והנמשל מזה יובן למעלה בענין העשרה מאמרות, דהגם שהעשרה מאמרות הם הפרטים דהמאמר אחד, מ"מ, מצד זה גופא, מכיון ששרש הפרט הוא למעלה מהכלל, לכן על ידי העבודה בהעולם שנברא בעשרה מאמרות [ובפרט שמצד זה שהעולם נברא בעשרה מאמרות יש אפשרות לבחור גם בהיפך (כנ"ל סעיף ו), בדוגמת הקושיות שסותרים את השכל], מגיעים למעלה יותר מבחינת הכלל דעולם דמאמר אחד, ויתירה מזו, שמגיעים גם לעצם האור, שלמעלה גם מהאור (התפשטות האור) שבו הי' העלאת הרצון לעולמות.

(ט) **והנה** עד"ז הוא גם בהמשכה דתורה, דעי"י שנמשכה תחילה בבחינת כלל ואח"כ נפרטה לפרטים, הנה גם הפרטים הם (לא ענין בפני עצמו, כי אם) פרטים שנובעים מהכלל, ועי"ז ישנו הכח שגם בהפרטים דתורה שבעל פה, ועד לכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, יהי' בגילוי האור דהכלל דתורה שבכתב, ועד להכלל דעשרת הדברות (שלימוד כל פרט שבתורה יהי' באימה וביראה וברתת ובזיע כמו שהי' בעת אמירת עשרת הדברות⁴³), ועד להכלל דדיבור אחד שבו נכללו כל עשרת הדברות.

ויתירה מזו, דעי"י העיון והיגיעה בהפרטים דתורה שבעל פה, מגיעים למעלה גם מבחינת הכלל. דזהו מה שאמרו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (לחדש⁴⁴ דוקא)⁴⁵, כי עי"י היגיעה בתורה ממשיכים מבחינת התורה כמו שהיא מושרשת בהעלם העצמי דא"ס, שלמעלה מבחינת התורה כמו שבאה בבחינת המשכה וגילוי⁴⁶. וזהו יגיעתי ומצאתי⁴⁷, דענין מציאה (מצאתי) הוא שמוצא דבר חדש שבתחילה לא הי'

(41) ראה גם סהמ"צ להצ"צ נט, ריש ע"ב.

(42) תענית ז, א.

(43) ברכות כב, א. וראה תו"א יתרו סז, ב.

(44) ראה לקו"ש ח"ט ע' 252 הערה 21.

(45) ראה המשך תרס"ו (ע' שפג. שם ע' שצג. ועוד), ש"הגם דלכאורה כל הענינים דתושבע"פ (שחידשו חז"ל) הכל מתושב"כ, הנה באמת "כל עניני תושבע"פ הן בבחי' חידוש בכח עצמם ויגיעתם דוקא", ועי"י היגיעה שלהם המשיכו "לא מבחי' תוה"ק לבר כ"א מבחי' העלם העצמי דא"ס".

(46) ומה שאמרו דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה בסיני — הוא, לפי שבמ"ת "ניתנה" התורה כמו שהיא מושרשת ב"העלם העצמי דא"ס" (שלמעלה מבחינת התורה כמו שבאה בבחינת המשכה וגילוי).

(47) מגילה ו, ב.

אפשר לשער, כמו מציאה שבאה⁴⁸ בהיסח הדעת. וזהו יגעתי ומצאתי, שע"י היגיעה בתורה מוצאים ומגלים ענינים חדשים, ועד שע"י היגיעה בתורה [ובפרט בפנימיות התורה שהיא מעין תורתו של משיח] עכשיו, נזכה לגילוי תורתו של משיח, שבא⁴⁸ בהיסח הדעת, מצאתי דוד עבדי⁴⁹ (מצאתי דוקא), שאז יהי' גילוי עצמות אוא"ס בלי לבושי⁵⁰ (ועד שגם הגילוי בשעת מ"ת הי' רק מעין הגילוי דלעתיד⁵⁰), כביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

---

(48) סנהדרין צו, א.

(49) תהלים פט, כא. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1165.

(50) תניא פל"ו (מו, א).